

1. „VIENSĒTĀ UN TĀLĀK”

Atbalsts 1985. g. izdotās grāmatas „Es augu viensētā” paplašināta izdevuma publicēšanai.

DARBA VEICĒJA: Antonija Millere (pseud. Veronika Barkāne), 1429 M. L. King Way, Apt. C, Berkeley, California, 94709.

A. MILLERES SNIEGTAIS PROJEKTA APRAKSTS: Projekts vajadzīgs, lai pakalpotu latviešu tautai un latviešu valodai, literārā darbā paralēli savai biogrāfijai iestrādājot idejas par latviski/latgaliskām problēmām un tautas dziesmām, nolūkā atšķēlušos latviešu tautas daļu, kas raksta tikai lataliski, atdabūt. Būtībā tas ir 45 — 50 gadus nokavēts. Es sev nekāda labuma no paredzamās grāmatas negaidu; saprotu, ka polemikai nozīmes nav, tēzēm arī nē. Mans nodoms bija literārā darbā iestrādāt idejas.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$2,500.- kā neatmaksājamu piešķirumu grāmatas izdošanai, kas sadalās sekojoši: Manuskripta salikšana iespiešanai \$1,400.-, iespiešana un iesiešana \$1,100.-.

ATSAUKSMES (NO RECENZIJĀM PAR PIRMO IZDEVUMU): Marija Eglāja: „Autore īsā, gleznainā stāstījumā rāda četras paaudzes, viņu dzīvi viensētā un ciemos, viņu priekus, bēdas, pārdzīvojumus un traģēdijas. Kā filoloģe viņa nevar samierināties ar latgaļu dialekta kropļošanu tautas dziesmu izdevumos.”

Viktors Upešlācis: „„Ļaudis manā pusē prata vienu vienīgo valodu — latviešu valodu.” Tā Veronika Barkāne jau pirmā paragrafā sāk savu atmiņu un pārdomu grāmatu. Blakus valodai viensēta ir otrs uzsvēruma, ar ko šis darbs par Latgali izceļas... tāpēc, ka ar iziešanu viensētās sākās un labi pavirzījās uz priekšu zemes reforma, kas solīja daudz laba Latgales dzīves līmeņa celšanā.”

2. „LATVIETIS VĒSTURES LIKTEŅVIESUĻOS”

Atbalsts grāmatas izdošanai.

DARBA VEICĒJS: V. Valdis Zēbauers, 3360 South Bellaire Street, Denver, Colorado, 80222.

V. V. ZĒBAUERA SNIEGTAIS PROJEKTA APRAKSTS: Projekts domāts latvju tautas likteņības izgaimei teiksmā par kādas latviešu ģimenes pārdzīvojumiem šī gadsimta pirmajā pusē, pieskaroties vienlaicīgām norisēm latviešu tautas un Latvijas valsts likteņos.

Darbs pēc būtības sastādās no trim sastāvdaļām.

I. Latvietis vēstures likteņviesuļos — autora 1980. gadā Vaidavas apgādā angļu valodā izdotās grāmatas *America: Oasis of Freedom (Reflections of a new American)* nodaļas Retrospective Introduction nesaisināts tulkojums latviešu valodā. Tas ir autora dzīves autobiogrāfisks skicējums līdz 1949. gadam, pieskaroties arī vienlaicīgiem notikumiem latviešu tautas un Latvijas valsts likteņu norisēs. Šī nodaļa iedalīta 20 apakšnodaļās.

II. Kādas cilvēka dzīves eposs *Brālim* — dzejojums divās nodaļās. Šo sacerējumu var uzskatīt par „atskaņu chronikas” veida atšķetinājumu no daļas I nodatā apcerētā, veltītu kādam padomju varas upurim.

III. Iepriekšējo noskaņu turpinājums dzeju sakopojumā *Trimdinieka domu mozaika* triju apakšnodaļu savirknējumā: Tēvijai un Likteņu Lēmējam; Saviešiem; un Es, godinot, paceļu cepuri.

Manuskriptā ievietoti arī četri nošu raksti dzejam: viens komponista V. Ozoliņa kora dziesmai *Ticības spēkā* un trīs A. Komsāra korāļveidīgām dziesmām. Manuskriptam pievienots arī autora vāka zīmējums.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$900.- kā neatmaksājamu piešķirumu grāmatas izdošanai.

ATSAUKSMES: Māris Bērziņš, Denvers latviešu kluba priekšnieks: „Atbalstu V. Zēbauera grāmatas iespiešanu un izdošanu; tā nav tikai autobiogrāfija, bet ir arī vērtīgs pārskats par latviešu dzīvi un likteņiem. Pazīstot V. Zēbaueru, esmu drošs, ka pie grāmatas ir krietni piestrādāts, un tā būs izcila.”

Arvīds Bļodnieks, Latviešu Institūta padomes priekšsēdis: „Esmu iepazinies ar V. Zēbauera sagatavoto manuskriptu grāmatai „Latvietis vēstures likteņviesuļos”. Šis darbs nav uz citu nostāstiem pamatots rakstu krājums, bet gan laika plūsmā personīgi piedzīvotu notikumu un norišu bez aizspriedumiem sagatavota dokumentācija. Tā apskata Amerikas brīvības un cilvēku tiesību pamatprincipus un pretstatā norāda uz komunistu varas nežēlīgumu un cilvēka beztiesīgumu tanī. Kā piemērs kalpo balāde *Brālim* un noslēgumā ir izteikti dzimtenei atrautā dvēseles pārdzīvojumi dzejas veidā.

Šis izdevums būs ļoti noderīgs tai mūsu jaunās paaudzes daļai, kuŗa dzīvi savā brīvā valstī, okupāciju, kaŗu un bēgļu gaitas nav pieredzējusi.”

Herberts Cielēns, Denvers latviešu ev.-lut. draudzes priekšnieks: „Ceram uz atbalsta pozitīvu izkārtojumu, lai šo vienreizīgi vērtīgo grāmatu varētu izdot. To atbalstu personīgi, to ieteic arī draudzes valde.”

3. LAIKRAKSTA „LAIKS” INDECĒŠANA

Atbalsts laikraksta indecēšanai un ievietošanai datorā.

DARBA VEICĒJA: Rasma Ruģele, 98 Highland Park Blvd., Thornhill, Ontario, L3T 1B7, Canada.

RASMAS RUĢELES SNIEGTAIS PROJEKTA APRAKSTS: Kanadas Latviešu Centra bibliotēkas īpašumā ir visi laikraksta „Laiks” gada gājumi kopš pirmā numura. Laikraksti ir sakārtoti pareizā secībā un iesieti vākos.

1984. g. sākās laikraksta indecēšana. Līdz šim ir nobeigti apm. desmit gadi. Darbs galvenokārt ir veikts ar darbinieku ziedoto laiku.

Indeks ir veidots pēc „Canadian periodical index” parauga. Tematiem tiek lietoti „Library of Congress subject headings”, pārtulkoti latviešu valodā un piemēroti projekta īpašām vajadzībām. Šī metode nodrošina indeka veidošanu pēc pieņemtiem standartiem un tamdēļ saprotama katram. Indekā parādās visas ziņas par latviešiem, latviešu jautājumiem un Latviju. Paralēli tiek veidoti

69
autoru, tematu un virsrakstu indeki. Indecēšana ir veikta rakstiski un sastāv no daudzām mazām kartiņām — pāri par 15,000.

Griežos pie Latviešu Fonda pēc atbalsta darba spēka atalgošanai, lai ievietotu šo pirmo desmit gadu informāciju datorā. Atrodam, ka tikai ar datora palīdzību varam šāda veida informāciju sakārtot un publicēt. Kad viss laikraksts reiz būs indecēts, plānojam laikrakstu mikrofilmēt. Šāda formāta indeks un laikraksts būtu viegli uzturāmi, pavairojami un izdodami. Informācija „Laikā” būtu pieejama viegli un ātri visiem latviešu centriem rietumu pasaulē.

Nevar pietiekoši uzsvērt, cik šis projekts ir vērtīgs. „Laiks” apraksta latviešu vēsturi ārpus Latvijas, bet šis patiesi neizsmeļamais informācijas krājums ir nepieejams bez kārtīga indeksa. Protams, vēsturnieki, rakstnieki un citi lieto laikrakstu, bet tas tiek darīts ar lielu laika zaudējumu. „Laiks” tiktu vēl vairāk lietots, un būtu vēl vērtīgāks informācijas avots, ja indeksu varētu nobeigt un pārvest datorā.

Jāņem vērā arī laikraksta stāvoklis kā tāds. Vecākie gadu gājumi ir trausli un sāk lēnām izirt. Laikraksts ir jāindecē un jāuzņem mikrofilmā ar steigu, kamēr tas vēl ir iespējams. Projekts ir liels, bet — ja tas netiks darīts un pabeigts drīz, tad latviešu zinātnieki to vēlāk nožēlos. Tas nepieciešams latviešu trimdas dzīves svarīgāko notikumu, veikumu, kā arī organizāciju un citu fakti indecēšanai, lai tie būtu sakopoti sistemātiski un viegli pieejami.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$4,500.- kā neatmaksājamu piešķirumu, kas Kanadas valūtā sastādās no šādiem izdevumiem: 600 darba stundas C\$8.- stundā = C\$5,000.-, tehniskie materiāli (disketes) C\$1,000.-, kopā C\$6,000.-.

ATSAUKSMES: L. Lukss, LNAK vicepriekšsēdis: „Esam iepazinušies ar Latviešu Centra Toronto bibliotēkas projektu „Laika” indecēšanai. Šis projekts ir drosmīgi sākts tālās nākotnes skatījumā. Fakti bagātība, kas slēpjas turpat četrdesmit gadu periodā par latviešu dzīvi ārpus Latvijas, ir ievērojams faktors pētījumiem visdažādākajās nozarēs nākotnē.

Tā kā jau ceturrtā daļa no šī projekta ir veikta ar brīvprātīgi ziedotu laiku un zināšanām, atbalstam prasību palīdzēt šo darbu novest galā, atmaksāt darba spēku indecētā materiāla ievietošanai datorā.”

4. ŽURNĀLA „LATVIJAS SAULE” PĀRSPĪDUMS

Atbalsts mākslas un senātnes mēnešraksta pārspiedumam.

DARBA VEICĒJA: Latviešu lietišķās mākslas biedrība, Vija A. Wurstner, 343 Telford Avenue, Dayton, Ohio, 45419. (513) 298-7995

VIJAS A. WURSTNER'ES SNIEGTAIS PROJEKTA APRAKSTS: „Latvijas saule”, apzīmēts kā „mākslas un senātnes mēnešraksts”, ir kultūrvēsturisks dokuments, kas atspoguļo latviešu daiļamatnieku, etnografu un folkloristu darbību brīvās Latvijas laikā. Žurnāls tika

izdots Rīgā no 1923. līdz 1931. gadam, redaktors un izdevējs — Edvards Paegle; 99 numuri ar 1100 lapaspusēm un daudz krāsu attēliem.

Saturā: rotas, audumi, etnografiski zīmējumi, kas attēlo tautas tērpu daļas, archeoloģija, valodniecība, vēsture, teikas, folklorā un tautiski apraksti par ēkām, tradīcijām, ēdieniem u.c. Daļa informācijas, kas atrodama šai žurnālā, nav citur pieejama.

Trimdā izaugušai jaunai latviešu daiļamatnieku paaudzei nav bijusi iespēja pilnīgāk iepazīt latviešu rakstu etnografiju un darbus, kas radušies brīvās Latvijas laikā. Tā kā viens no LLMB mērķiem ir izplatīt informāciju par latviešu tautas mākslu, „Latvijas saules” pārspiedums palīdzēs novērst šādu trūkumu, jo šis izdevums līdz šim ir bijis pieejams tikai retam kādam daiļamatniekam.

Visi izdevumi tiks pārspiesti trīs sējumos divu gadu laikā, 200 eksemplāros, melnbaltā salikumā ar krāsu fotografiju pielikumu.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$2,000.- aizņēmumu. Ieņēmumi: Subskribentu iemaksas \$6,960.-, ALA KF \$500.-, PBLA KF \$500.-, kopā \$7,960.-. Izdevumi: Pārspiedums \$3,720.-, iesējums \$890.-, 20,000 krāsu foto \$5,300.-, pasta izdevumi \$500.-, dažādi \$1,000.-, kopā \$11,410.-.

ATSAUKSMES: Dr. Līga Ruperte, PBLA Izglītības padomes priekšsēde, ALA Ārpusskolas Izglītības biroja vadītāja: „Atbalstu „Latvijas saules” pārspiedumu, jo domāju, ka šo žurnālu izmantos ne tikai daiļamatnieki, bet arī vēsturnieki, folkloristi un vienkārši lasītāji no dažādām paaudzēm, kam interesē, kas tika domāts un darīts attiecībā uz mūsu tautisko mantojumu Latvijas brīvvalsts sākuma gados. Mums ļoti trūkst references materiālu — „Latvijas saules” pārspiedums varētu palīdzēt šo robu aizpildīt.”

Biruta Abula, ALA Kultūras biroja vadītāja: „Atbalstu Latviešu lietišķās mākslas biedrības nopietno darbu un iecerēto projektu. Šī ir jauna un strauji augoša biedrība, un daiļamatnieku interese par iesākto darbu un dažādajiem projektiem ir liela. To pierāda arī žurnāla iepriekšpasūtītāju skaits. Organizācija savā īsajā darbības laikā ir spējusi piesaistīt lielu biedru skaitu, bet viņas finansiālie apstākļi vēl nav pietiekoši nostabilizējušies, lai varētu pati saviem spēkiem izdot iecerēto žurnāla otro iespiedumu. Lai arī lūdzu atbalstīt biedrības pieprasījumu.”

5. „ČĀPIŅU JĀŅA PRECĪBAS”

Atbalsts Saules jostas ansambļa 1987. gada turnejai.

DARBA VEICĒJI: Saules jostas ansamblis, administrators Juris Rungis, 21 Margaret Street, Roseville, NSW 2069, Australia.

JURĀ RUNĢA SNIEGTAIS PROJEKTA APRAKSTS: Uzvedums „Čāpiņu Jāņa precības” ir Saules jostas ansambļa sestais iestudējums un piektais, ar ko ansamblis ceļo ārpus Austrālijas. Ir paredzētas 23 izrādes 19 pilsētās, beidzot ar piedalīšanos 3. Pasaules brīvo latviešu Dziesmu dienās Minsterē.

Izrāde ir veidota pēc Jēkaba Janševska romāna „Dzimtene” izvilkuma „Kā bagātā Čapiņa dēls precējās”. Darbība risinās Kurzemē, tāpēc uzveduma tērpi balstīti uz Kurzemes novadiem un mūzikālā daļa uz Kurzemē pierakstītām melodijām. Mūzikālos aranžējumus šoreiz veic Zane Ritere. Uzvedumu veido un dejas choreografē Skaidrīte Darius, lietojot latviešu tautas deju elementus. Dekoratīvo ietērpu veido Dace Bobeta.

Ceļojumā piedalīsies 49 dalībnieki, 15 no kuņiem piedalās ansambļi pirmo reizi. Uzveduma sagatavošanu un ceļošanu financē paši dalībnieki, kas segs arī paredzēto iztrūkumu. Papildus līdzekļus paredzēts iegūt rīkojot rotas lietu loteriju, drukājot programmas grāmatiņu un meklējot privātus atbalstus.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$10,000.- kā neatmaksājamu piešķirumu. Izdevumi: Ceļa nauda \$125,000.-, apdrošināšana \$5,000.-, tautas tērpi \$3,000.-, reklāma \$3,000.-, mēģinājumi \$4,000.-, administrācija \$1,000.-, dekorācijas/rekvizīti \$1,000.-, kopā \$142,000.-. Ienākumi: Izrādes (Austrālijā) \$10,000.-, izrādes (ārzemēs) \$78,000.-, programmas \$2,000.-, loterija \$6,000.-, citi ziedojumi \$4,000.-, kopā \$132,000.-. Iztrūkums: \$10,000.-, kuņu paredz segt ar Latviešu Fonda atbalstu.

ATSAUKSMES: Aleksandrs Arvīds Zariņš, LF pārstāvis Austrālijā un LAAJ Literātūras nozares vadītājs: „Saules jostas ansamblis ir kļuvis par simbolu trimdas latviešu kultūrai aktivitātei, kuņa sakņojas mūsu senču radītās gara mantās — dejās, dziesmās, tautas tērpos. Tas ir arī simbols trimdas latviešu jaunatnes sajūsmā, strādāt gribai, disciplīnai un pamats motivācijai piederēt latviešu saimei. Saules jostas ansambla uzstāšanās radījusi pozitīvu atbalsi visos kontinentos, pulcinot tūkstošiem skatītāju. Sevišķi ietekmējusi tautas deju kopu aktivitāti un jaunatnes pulciņu darbu.

Tas, ka Saules jostas andamblis ik otru gadu ir varējis doties pārejās turnejās, pierāda ansambla vadības organizatorisko veiksmi. Liels paldies arī pienākas Latviešu Fondam palīdzot segt turneju iztrūkumus. Lūdzu Latviešu Fonda dalībniekus arī šoreiz neliegt savu atbalstu, lai līdzšinējais pozitīvais jaunatnes pulcināšanas un latviskās motivācijas veidošanas darbs varētu turpināties.”

E. Voitkus, LAAJ prezidija priekšsēdis: „Apzinoties Latviešu Fonda līdzekļu piešķiršanas kārtību un līdz ar to saistītos ierobežojumus, ceru, ka atradīsiet par iespējamu Saules jostas atbalsta lūgumu apsvērt, kaut arī pēc notikušās turnejas ASV, Kanadā un Minsteres dziesmu svētkos. Kā ziniet, šeit nav runa par kādu eksperimentālu domu vai ideju, bet vairākkārtīgi pārbaudītu augsta līmeņa latviešu folkloras uzvedumu, kas ar ansambla dalībnieku uzpurēšanos, gan laika, gan līdzekļu ziņā, ir devis tik daudz pacilājuma, pašapziņas un lepnuma latviešu skatītājos visās pasaules malās. Grūtā Austrālijas bezdarba situācijā rinda jauniešu, gan Adelaidē, gan citos attālākajos centros ir uzdevuši ļoti labi atalgotus darbus, lai pārceltos uz Sidneju vai Kanberu, un tur meklētu darbu, lai tikai varētu piedalīties mēģinājumos un tad ar aizņemtu naudu dotos plānotajā turnejā.

Ļoti lūdzu apsvērt katru iespēju, lai varētu atbalstīt šo 50 dalībnieku grupu visai mūsu trimdas saimei tik nozīmīgā turnejā.”

6. LATVIEŠU VALODAS TEMATISKĀ VĀRDNĪCA

Atbalsts vārdnīcas sagatavošanai.

DARBA VEICĒJA: Māra Soikāne-Trapāne, 5711 W. Redfield Road, Glendale, Arizona, 85306.

MĀRAS SOIKĀNES-TRAPĀNES SNIEGTAIS PROJEKTA APRAKSTS: Latviešu valoda trimdā dilst, mūsdienu jaunā paaudze tikai ar grūtībām var izteikties par sarežģītākiem tematiem, kur nepieciešamas speciālas terminoloģijas zināšanas, un tikai retais spēj par savu arodu vai nodarbošanos izteikties pareizā latviešu valodā. Vajadzīgo terminu sameklēšana parastajās angļu-latviešu vārdnīcās ir nogurdinošs pasākums, kas prasa daudz laika, neskaitāmas reizes šķirstot lappuses.

Tāpēc esmu iecerējusi sastādīt jauna veida latviešu valodas „darba rīku” — plašu latviešu valodas tematisku vārdnīcu, kuņā vārdi un izteicieni sakārtoti pēc loģiskas piederības principa tematiskās grupās, bet pēdējās savukārt sīkākās apakšnodaļās un vārdu puduros. Šādu vārdnīcu viegli un ērti lietot, lai atrastu kultūras, zinātnes, sporta, medicīnas, politikas u.t.t. terminus. Šajā vārdnīcā paredzēts ap 12,000 vārdu tādu nodaļu spektrā, kas atbilst trimdas sabiedrības vajadzībām. Šī vārdnīca, sava plašākā apjoma dēļ, vairs nebūtu piemērota tikai skolām vien, bet arī pašmācībai — grāmata, kas stāv pa ķērienam uz rakstāmgalda. Krājumā latviešu vārdi būs tulkoti angļu valodā, ilustrējot to nozīmi ar piemēriem. Vārdnīcas beigās būs pievienots visu vārdnīcā ievietoto vārdu indekss angļu valodā, alfabētiskā secībā. Vārdnīca tāpēc īpaši piemērota angļiski runājošās zemēs.

Citās valodās tematiskās vārdnīcas labi pazīstamas, bet latviešu valodā tādu nav bijis, atskaitot manis sastādīto „mazo” kabatas formāta „Latviešu valodas pamata un tematisko vārdu krājumu” (7000 vārdi). Mans lielākais gandarījums bija, ka šī vārdnīca jau iznākusi divos sējumos 2000 eksemplāru metienā (paredzēts arī trešais) un to lieto mūsu skolas no Minsteres līdz Mičiganai!

Saņēmu daudz ieteikumu un mudinājumu daudz plašākas tematiskās vārdnīcas sastādīšanai. Šie ierosinājumi man pierādīja, ka šāda tipa vārdnīca ir vajadzīga. Darbu esmu paredzējusi nobeigt 1989. g. beigās, sagatavojot praktisku un ērti lietojamu vārdnīcu.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$5,200.- kā neatmaksājamu piešķirumu. Izdevumi: Speciālu valodniecības grāmatu, aroda terminoloģijas sējumu un speciālu vārdnīcu iegāde \$1,200.-; pasts un telefons \$600.-; datora izdevumi \$300.-; tehniskie palīglīdzekļi, kserokopēšana \$800; gratifikācija vārdnīcas sastādītājam (1200 stundas 24 mēnešu projekta laikā) — \$2,300.-.

ATSAUKSMES: Nikolajs Kalniņš: „Esmu iepazinies ar Māras Soikānes-Trapānes Latviešu valodas tematiskās vārdnīcas projektu. Atzīstu, ka šāda vārdnīca ir ļoti